

občinskih zadevah ravnati; kedar je kaka volitev, ne ve, koga voliti; kedar se mu podaja kaj za podpisati, ne ve, če sme podpisati ali ne. Ker pa je res težavna reč, da bi si vsaki posamezni potrebnih knjig in časnikov omislil, ni zares druge pomoči, kakor da se posetniki ene ali več občin združijo, in tako za male denarje si tečne dušne hrane oskrbijo, to je: da se „bralno društvo“ osnuje. Takšno bralno društvo je blagi rodoljub g. B. B. že pred tremi leti v Rušah ustanovil. Ne vemo, ali to bralno društvo še obstoji ali ne; pa namen tega društva je gotovo posnemanja vreden, zato podamo tukaj „vabilo in postave“ tega društva, ki smo jih iz prijazne roke dobili.

Vabilo. Svet se je zasukal, in tudi nam Slovencem se je začelo smehljati romeno solnčice veselejše prihodnosti; zima narodnega spanja zginja in vesela spomlad novega življenja se nam približuje. Dolgo je hirala slovenska lipa; sovražniki so jo klestili in ji podsekavali korenje; ali opomogla si je in jela brst poganjati.

Duh slovenski povsod prešinja slovenski narod. Slovenec se zaveda, da je Slovenec; se poteguje za svojo narodnost, si brani svoje pravice, ki mu grejo po božjih in človeških postavah.

Previdnost vsemogočnega, ki vlada vesoljni svet, je vzrok tega gibanja; po nji je vsakemu narodu vstvarjen nagon, ki ga žene vzdržati se in ohraniti. V božjem sklepu je, da več narodov na zemlji živi, in gotovo je tudi volja najpravičnejšega, da narod naroda ne zatira, temoč da vsi svoje pravice uživajo in v ljubezni med seboj živijo.

Če se tedaj mi Slovenci za svojo narodnost potegujemo, in si pravice svojega jezika branimo, spolnujemo le svojo od zgoraj naloženo dolžnost.

Ne dajmo si tedaj svojega narodnega življenja zatreti; ne pustimo v smeti potepati svojega milega maternega jezika. „Naš materni jezik je varh prave vere“, so že rajni Slovencek izrekli; naš materni jezik je sree narodnega življenja, na podlagi maternega jezika se bomo povzdignoli na višjo stopnjo omike in blagostanja. Ravno iz tega vzroka, ker je vsakterega dolžnost svoj jezik in narodnost spoštovati in ljubiti in mu mora blagor domovine na sru biti, so osnovali nekteri Ruški domorođci „bralno društvo“, ktero ima namen: slovenske časnike si naročevati in jih čitati. Ruše so bile s svojo akademijo že v starodavnih časih zibelj omike in mirno zavetje viših učenosti; tudi v novejših časih kažejo, da še stari duh v njih živi!

Postave bralnega društva v Rušah.

1. Namen društva je slovenske dobre časnike in po meri premoženja tudi druge slovenske bukve si naročevati in čitati.

2. Proti koncu vsakega leta je skupščina družbenikov, v kateri se izvolita predsednik in denarničar, ali se pa prejšnja potrđita.

3. Predsednik ravna društvo; denarničar denarje pobira, hranuje in dogovorjene časnike naročuje. Na koncu leta ima račun položiti.

4. Pri skupščini, ktero predsednik skliče in ravna, odločijo društveniki: kateri časniki se bojo za prihodnje leto naročili, in po ti meri se tudi letna plača za vsakega odloči.

5. Kdor letnino odrajta, je društvenik in ima pravico vse časnike brati.

6. Soba za skupščino in časnike je za zdaj pri — — v Rušah.

7. Časniki imajo naj manje teden dni v omenjeni sobi ostati, le po tem se smejo na dom vzeti in po odločenem redu brati. Predsednik ima posebno za vse to skrbeti.

Iz teh postav se vidi, da takšno bralno društvo 4 ali 5 rodoljubov lahko osnuje, ki se bo gotovo drugim v kratkem prikupilo. Sliši se, da tudi v Lembahu nameravajo enako bralno društvo ustanoviti. Le naprej! — Poskusite pa tudi rugod! združena moč velja. L.

Dopisi.

Iz Maribora. 2. t. m. je mestni odbor volil novega estnega župana in jegovega namestnika, izvoljen je bil za upana J. Bankalari apotekar, in Stampfel bivši apotekar namestnika. Ali bo pod tem županstvom bolje ali ne, še ne more reči, toliko smo vendar prepričani, da tudi ta župan ne bo vpeljal učenja slovenščine v mestnih deklišnih šolah, kjer je letos že celo odpravljeno.

Snega smo spej te dane toliko dobili, kolikor ga že od leta 1829. dozdej nobeno zimo ni bilo.

Iz posebnih vzrokov se je na 29. decembra 1867 napovedan občni zbor in volitve odbora v mariborski čitavnici odložil, in je napovedan na nedeljo t. j. na 12. t. m.

Iz Maribora 5. januarja. — Naši č. gg. bogoslovci so si nekaj prav domoljubnega izmislili. Radi bi svojo knjižnico spravili v vrsto nesmrtnih udov „Slov. matice.“ K temu je treba 100 gl. v 5 letih po §. 9 matičnih pravil. 100 gl. je lep denar, to je resen, ali če se razdeli na pet delov, ga je že dosti manj, in če se vsaki peti del v novo na 12 delov razdeli, pride že od 100 gl. na eden takov del jako malo; zdaj pa če še celo vsaki dvanajsti del na primer med 60 bogoslovcev razdeliš, ne pride ti na ednega veliko več ko nič.“ — Tako so računili mariborski gg. bogoslovci in začeli med sobo mesečne nadovoljne nabire za „Matico.“ Pa glejte v dveh mescih so imeli že 20 gold., tako da zdaj knjižnico svojo že lahko vvrstijo med nesmrtno ude „Slov. matice.“

Jaz pa sem premišljeval o to stvar, sam sebe takole poprašal: Ti Jurček, kaj praviš, če so mogli kaj takega storiti mariborski bogoslovci, ali bi ne premogli ono isto tudi ljubljanski, goriški, celovski bogoslovci? — Nekdo pa, ki je moje misli poslušal (bil je naj stari prijatelj Gregec) mi je zagotavljal na vso moč, da za bogoslovci gotovo ne bodo zaostali dijaki gimnazije mariborske, celjske, ljubljanske novomeške, kranjske, goriške, in morda še celo tudi celovške ne. Jaz sem mu to rad verjel, ker poznam mlado kri, in vem kako rada se vneti da; ali močno sem odkimaval z glavom, ko mi je na dalje pravil moj Gregec, kako bodo tudi vse naše čitavnice, *) kako bodete „Slovenija Graška“ in Dunajska „Sava“ druga čez drugo hitele, hote vsaka prva biti v vrsti nesmrtnih udov matičnih. Kakor sem že rekel o poslednjem maliko dvomim, nemogoče pa vendar le tudi ni — — oh ti moj Gregec, jaz te bom samega presrčnega veselja tristo krat poljubil, če se vse to še letos zgodi. Le glej „matica“ naša bi na takov način hitro okoli 2000 gl. več kapitala imela — ti se pa pri moji dunji! ne pobirajo na cesti!

Dozdaj sem šalo mešal med resnico, zdaj Vam bom pa še čisto resnobnih troje povedal:

1. Na vsaki zgoraj imenovanih gimnazij naj začne brez vsega odloga še koj ta mesec eden rodoljubnih dijakov pobirati za „matico“, ali prav za prav knjižnico gimnazije svoje, da postane nesmrten ud „Slov. Matice.“

2. V vsaki izmed naših čitavnic brez vsega iznimka naj se ono isto stori.

3. Tudi „Slovenija“ in „Sava“ nikakor ne smete zaostati.

Naposled bi pa še sl. vredništvo „Novic“ lepo poprosil zaradi ove stvari potrkati na duri čitateljev svojih.

V Sevnici na štaj. (Iz čitalnice.) Za zimski čas l. 1868 določil je odbor sledeče veselice: 19. januarja: beseda, čveterospev „Pozdrav“, deklamacija in ples.

2. februarja: v spomin Vodniku beseda, deklamacija, čveterospev „Himnus na Vodnika“, glediščina igra „Župan“, potem ples.

23. februarja: veliki ples. Uljudno vabimo k tem veseliam vse čast. društvenike, posebno pa bi nas veselilo, če bi tudi vnenji udje iz Brežec, Krškega in Radeč za te večere nas počastili. Odbor.

Iz Zagreba. — č —. Ne davno je neki tukajšnih Slovencev v slovenskem jeziku pisano prošnjo poslal v Ljubljano, ki se na čelu takole glasi:

„Visokoslavnemu deželnemu odboru slavne vojvodine Kranjske v Ljubljani! J. J. official pri kr. hrv. slav. itd. prosi za milostivo podeljenje službenega mesta kontrolorja deželne blagajne vojvodine Kranjske z letno plačo 800 gold.“ Zadaž na hrbtu pa stoji — čujte! — od besede do besede tole: „Nr. 4748. Wird dem Herrn Gesuchsteller mit dem Bedenten rückgeschlossen, dass ingedachter Dienstesposten einem anderen Bewerber verliehen worden ist. Vom krain. Landesausschusse Laibach am 20. Dezember 1867. Hofbawer s. r.“ Pri tej priliki smo pa tudi zvedeli, da pisma deželnega odbora nose pod kranjskim grbom vinjeto: „Landesausschuss des Herzogthums Krain.“ Čujte, čujte kaj deželni odbor kranjski dela! Na slovenske vloge daje nemška rešenja!!! In to dela tisti

*) Mariborska čitavnica je že pristopila.

odbor, v katerem imamo mi, narod slovenski, večino; in to dela tisti odbor, v katerem sede možje, ki se že čez četrstoletja dan na dan potegujejo in ravsajo za obveljavo našega jezika v javnosti! Herr von d'Orandur, erklärten Sie mir diesen Zwiespalt der Natur! In to dela tisti odbor, ki se štima, da ima v sebi prvake, vojvode naroda slovenskega. Državne pisarne imajo nalog, da rešavajo vloge v tistem jeziku, v katerem se podnašajo, in one to vestno vršavajo. Naši prvaki tako radi s slovensko metljo pred državnimi pisarnami pometajo, kipe nemškutarskega smetja pred svojimi pa ne vide! Mi tukajšni Slovenci smo se kar za glave držali, ko smo z lastnimi očmi to videli, česar dragače ne bi bili nikdar verjeli. Mozgali smo sem ter tje, kaj nek vtegne temu razlog biti; in kaj mislite v čem smo razlog odborovega nemškutarenja našli, v ničem drugem, nego v neki neopravdani netemeljiti strahopezljivosti. Fantje bežite, dekleta gredo! ali pa reči: krajski odborniki odkrijte se, nemškutarje gredo! to je vse ena. — Pri tej priliki mi pride na misel basen o kladivu in kovninah. Kdor jo še ni čul, takale je: Železno kladivo je nekega blagdana ležalo brezposleno na naklu ter premišljavalo delo preteklega tedna. Razne kovine je kovalo: i zlato i srebro, i baker i svinee i železo, pa nobena kovina ni pod njegovimi udarci tako silno čvrčela in vrešela kakor železo. Premišljuje sem ter tje zakaj se nek vse druge kovine do edinega železa dajo potrpežljivo in voljno kovati, pa ne more do pravega vzroka priti. Drugi dan, ko se je opet železo kovalo, le praša kladivec pod njegovimi udarci čvrčeče in vrešeče železo, zakaj ono edino tako nejevoljno, tako težko podnaša jegove udarce, in železo mu na to modro odgovori: druge kovine sicer tudi čute tvoje udarce, ali ne bole jih tako kakor mene, jih tolče tujec; mene pa zato tim bolj bole, ker me ti kot moj brat kuješ, ki si iz iste rude iz iste gore kakor jaz. Kladivo je molkom omolkno, ker je razumelo, zakaj železo pod njegovimi udarci tako silno čvrči in vreši. — Če je tedaj tudi naš narod bolj občuten za tiste udarce, ki padajo po njem od bratovske roke, kdo bi mu to zameril.

Kar se pa sploh naših prvakov, naših vojvodov tiče, imamo mi v Zagrebu stanujoči Slovenci kaj posebne misli. Če je res, da so novine izraz javnega mnenja, potem so naši prvaki v javnim mnenjem zelo na vzkriz in na vpič. Razun Novic nobeden drug list naših prvakov v svojo obrambo ni vzel, še celo tisti ne, ki iz dispozicijsfonda zrnca zobljejo. Novice so sicer vse mogoče storile, da dokažejo, kako modro, kako previdno naši prvaki naš narod brane. Če jim je to propter vetustam auctoritatem kdo vrjel, to ne vem, v Zagrebu jim že nismo vrjeli. Zamoreci se ne dajo s črnim prati. Delo mojstra hvali, ne pa prijatljive besede. O nekkih naših prvakih so rekli Novice, da so nenadomestljivi, mi o tem prepričani nismo; druge so opet slikale ko trdnjave slovenskega naroda, ko same Miloše Obiliče in turne Davidove, pa tudi v tem smo se prepričali, da se je iz novičnih trdnjav naš narod slabo branil, da smo mesto Miloše Obiliča med našimi prvaki našli Vuka Brankoviča, in da naši slonkosteni turni Davidovi na slabih podlagah stoje. Mi v Zagrebu stanujoči Slovenci konstatiramo, da so naši prvaki in pa slovenski narod drug drugega zgrešili, in sicer tako, da drug drugega več ne najde, mi konstatiramo, da naši prvaki niso več vojvode našega naroda, ampak da so samo neka klika še, ki se trese za svoje osebne interese, in ki narodne interese pod svoje osebne podklopiti hoče; mi konstatiramo, da bo zlo po naš narod če drugi možje na njegovo čelo ne stopijo, zakaj na evropskem podnebnju se taka znamenja prikazujejo, da ne vemo kaj bo drevi z nas; mi nazadnje konstatiramo, da narod slovenski živo v sebi občuti potrebo odvažnega vodjenja, ki ga v današnjih naših prvakih našel ni. Toliko na starega leta dan; bog daj bolje bodočnost!

Novičar.

— Že pred novim letom je Jih Veličanstvo cesar imenoval državnega pečatnika g. Beust-a za državnega ministra zunanjih zadev, g. Becke-ja za državnega ministra denarstva in g. John-a za državnega ministra vojaštva. Na novega leta dan pa je prinesla „Wiener Zeitung“ sledeče parlamentarne ministre: Grof Auersperg je imenovan za ministerskega predsednika; g. Taaffe za namenstnika ministerskega predsednika in za ministra državne brambe in javne ga mira; g. Plener za ministra kupčijstva, g. Hasner za ministra bogočastja in ukov; g. Potocki za mini-

stra poljedelstva; g. Giskra za ministra notrajnih zadev; g. Herbst za ministra pravosodja; g. Brestel za ministra denarstva in g. Berger je imenovan za ministra brez posebne opravilstva. Imamo tedaj zdaj v Avstriji dvanajset aktivnih ministrov brez ogerskih. — Kaj Slovani od tega ministerstva imamo upati, dobro vemo.

— V nekem belgijskem časniku se je tudi že nahajal načrt (program) našega novega ministerstva in sicer so se navedle sledeče točke: 1. Razložba, da še zdaj niti ni misliti na državni bankrot. 2. Utrdjenje državnega upa. 3. Pomanshanje armade, koliko naj več mogoče. Stroški za vojaštvo ne smejo prekositi 65 milijonov gold. v srebru in 5. Povišanje v vojaških službah se mora za čas celo ustaviti.

V tem celo mirnem načrtu je res mnogo dobre volje. Tako mirni načrt vendar v tem trenutku osnovati, v katerem Ruska namerjava poslati Turški svoj poslednji izrek (ultimatum) zastran vzhodnega prašanja, katero žuga vneti tamo strahovit ogenj, je, moramo reči, glavo v pesek vteknoti, da se ne bi moralo gledati, kar se zunaj godi in v tem tedaj nikakor ne bi mogli nahajati velikega političnega uma našega od „Presse“ imenovanega „doktorskega ministerstva.“

— Turška armada se je začela zlo zbirati na Grški meji, in bati se je, da se bodo tudi Turki in Grki v kratkem prijeli.

— Pri poslednji volitvi v Celoven, ko se je volil nov poslanec za deželni zbor, glasovali so vsi volilci, Borovškega okraja enoglasno za gosp. Einspieler-ja, ki je po tem takem dobil 18 glasov. Volilni okraji so tako osnovani, da Slovenci morajo propasti.

— Pri sv. Janžu na Dravskem polju je v nedeljo med božjo službo šola pogorela. Pravijo, da je učiteljeva dekla, ki je dan poprej zavolj neke tatvine bila okregana, poslopje užgala in tudi sama zgorela.

— Turki so poslali več vojakov v trdnjave na Donavi.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevanka)	6	—	6 35	—	6 20	—	5 50	—
Rži	4 20	—	4 15	—	3 80	—	3 80	—
Jočmena	3	—	—	—	3 8	—	—	—
Ovsa	1 70	—	—	—	1 80	—	1 60	—
Turšice (kuruze) vagan	2 90	—	3 20	—	3 10	—	2 80	—
Ajde	3	—	3	—	3 10	—	2 60	—
Prosa	2 00	—	—	—	3 20	—	—	—
Krompirja	1 40	—	1 35	—	1 30	—	—	—
Govedine funt	— 19	—	— 24	—	— 22	—	— 25	—
Teletine	— 24	—	— 26	—	— 24	—	— 26	—
Svinjetine črsteve funt	— 28	—	— 26	—	— 22	—	— 24	—
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	10	—	10	—	7 50	—	10	—
" 18" " " "	—	—	5 35	—	—	—	—	—
" 36" mehkih " "	7	—	—	—	5 60	—	8	—
" 18" " " "	—	—	3 60	—	—	—	—	—
Ogljenja iz trdega lesa vagan	— 80	—	— 40	—	— 40	—	— 85	—
" " mehkega " "	— 60	—	— 30	—	— 40	—	— 85	—
Sena cent	1 50	—	1 30	—	95	—	1	—
Slame cent v šopah	1 20	—	1 10	—	95	—	90	—
" " za steljo	— 90	—	— 80	—	— 45	—	— 70	—
Slanine (špeha) cent	40	—	33	—	44	—	32	—
Jajec, tri za	— 10	—	— 10	—	—	—	—	—

Cesarski zlat velja 5 fl. 77 kr. a. v.

Ažijo srebra 118.75.

Narodno drž. posojilo 65.30.

Listnica vredništva.

Od več strani so došle spet prošnje, da bi naj oznanili za slovenske župane vodila, po katerih bi mogli tudi v slovenskem jeziku županiti. Mi smo že v 26. listu I. teč. naznanili, da je v Ljubljani v Eger-jevi tiskarni došla na svetlo knjiga, „Oblasti in opravki, ktere imajo po občinskem zakonu občine in župani z občinskimi odborniki.“ Na jedni strani je slovensko na drugi pa nemško. V tej knjižici najde župan vse, kar mu je potrebno, da celo po postavih in tudi v slovenskem jeziku lahko župani. Velja samo 70 kr.

2., 4., 5. in 30. list I. tečaja „Slov. Gospodarja“ se ne dobivajo več.